

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

ŠTEV. 40

LJUBLJANA, DNE 30. SEPTEMBRA 1937

LETO X.

Dr. A. Gosar:

Vsakdanji kruh

Ženeva, sept. 1937.

»Množica se mi smili...«

(Mat. 15, 32; Marko 8, 1—10.)

Moderno socialno vprašanje je v prvi vrsti krušno vprašanje. Prva in najbolj neposredna misel vsega delavskega gibanja pri nas in drugod je: skrb za izboljšanje gmotnega položaja delavcev, skrb za večji in boljši kos vsakdanjega kruha.

Delavci se tega povsod dobro zavedajo. Pač zato, ker sami na svoji lastni koži živo občutijo, česa jim najbolj manjka, oziroma kaj jih najbolj teži in tare. Drugo vprašanje pa je, ali so si tega vedno zares svesti tudi drugi ljudje, ali je tega prepričanja dovolj prežeto tudi tako zvano javno mnenje.

Posebno med nami katoličani se kaj rado pripeti, da ne znamo delavske težnje po izboljšanju gmotnih razmer vselej prav presoditi in oceniti. Namesto da bi videli v njej predvsem le izraz naravne življenjske volje in nujnosti, da si hoče in mora vsak človek zagotoviti svojo lastno eksistenco in jo utrditi, namesto da bi videli v tem izraz naravnega stremjenja po rasti in napredku, smo kaj hitro pripravljeni misliti, da je glavni zvor delavskega nezadovoljstva in njegovih zahtev v pretežno tostranskem, materialističnem pojmovanju življenja, v neurejenem teženju po uživanju materialnih dobrin. Samo tako se da razumeti, zakaj smo katoličani, kljub zdravim temeljnim socialnim načelom in naukom stali v boju in delu za stvarno izboljšanje gmotnega položaja delavskih množic tolikrat le bolj v drugi vrsti ter smo se zadovoljevali z drobnimi, ne bistvenimi zahtevami in ukrepi.

In vendar je primerna preskrba z vsem, kar je potrebno, da moremo zares človeško in vsak svojemu stanu primerno živeti, eden najosnovnejših pogojev zdravega razvoja in napredka v človeški družbi ne le v telesnem, temveč tudi v duhovnem in moralnem pogledu. Če se je kdaj zdelo, da je beda najširših plasti delovnega ljudstva brez odločilnega pomena za celotni materialni in posebej še za kulturni napredek človeštva, je danes, zlasti na podlagi izkušenj zadnje velike gospodarske krize, postalo povsem očito in jasno, da je resničen napredek mogoč samo na ta način, ako se posreči široke ljudske plasti dvigniti na višjo stopnjo materialnega blagostanja.

Od tega zavisi najprej rešitev najtežjih vprašanj modernega gospodarstva življenja. Sodobna znanost in tehnika nam nudita dovolj možnosti za izdatno povečanje produkcije najraznovrstnejših materialnih dobrin in s tem za oživljenje vsega gospodarstva. Glavni problem, najtežja uganka je v tem, kako dati najširšim ljudskim plastem možnost, da bodo lahko vse te potrebščine kupovale in jih primerno plačevale.

Pa tudi vsakovrstni socialni in posebej še politični zapletljaji in nasprotja, ki moderni svet tako razdvajajo, so

nastali ter nastajajo vedno znova največ radi velike bede, ki vlada danes v širokih ljudskih plasteh domala vsega sveta. Podatki, ki jih je zbrala posebna komisija pri Zvezi narodov o prehrani ljudskih množic v najrazličnejših deželah sveta, nam razkrivajo v tem pogledu strahotno sliko. Kaj čuda, če se je v teh bednih množicah nabralo po vsem svetu toliko nezadovoljstva, da valovi in se maje ves moderni svet. To je toliko bolj naravno in nujno, ker se ljudje danes svoje bede dobro zavedajo in tudi vedo, da so tega njihovega stanja v zelo veliki meri krive neurejene družabne razmere.

Vse to uvidevajo danes povsod po svetu. Povsod naglašajo, da je izdatno izboljšanje gmotnega stanja širokih ljudskih plasti eden najvažnejših pogojev za zadovoljivo ureditev ostalih aktualnih socialnih in tudi političnih vprašanj naše dobe. Avstralski delegat na letošnjem zasedanju Zveze narodov Bruce, ena najbolj stvarnih in tudi priznanih glav v tem parlamentu, n. pr. je prav izrazito opozoril, da bi morali delati predvsem za to, da se izboljša življenska stopnja, zlasti prehrana, da se omejijo boleznin in posebej še, da se delavski sloji osvobodijo večnega strahu pred brezposelnostjo. Če bi to dosegli, bi kaj hitro popustila tista napetost v svetovnem ozračju, ki ne da, da bi se najvažnejši mednarodni gospodarski in politični problemi zadovoljivo rešili.

Podobno je dr. Štampar, znani organizator naše higienske službe, po triletnem delu na Kitajskem prišel do sklepa, da delo za izboljšanje ljudskega zdravja ne more imeti uspeha, ako življenska stopnja med ljudstvom ne dosega niti najskromnejšega eksistenčnega minimuma. »Najboljši zdravstveni program — pravi — bi torej bil zviševanje ljudskega življenjskega standarda in povečevanje dohodkov« (Zdravstvene i socialne prilike u Kini, 1937, str. 35-36).

Drugače tudi ni mogoče. Statistika kaže namreč, da je celo v gospodarsko razvitih deželah umrljivost ljudi vobče v siromašnih okrajih za 50 odstotkov večja kot v bogatih predelih. Umrljivost otrok v siromašnih okrajih je dvakrat, umrljivost radi jetike pa celo štirikrat večja. Skratka, gmotno stanje, v kakršnem so ljudje primorani živeti, ima nasplošno odločilen vpliv na njihovo zdravje in življenje.

Nič manjši ni praktični vpliv in pomen gmotnih razmer za duhovno in moralno plat ljudskega življenja. Tudi v tem pogledu je zveza tako vidna, da je skoraj ni mogoče prezreti. Posebno jasno in očito je, da je primerno gmotno blagostanje za veliko večino ljudi eden važnih, da vprav bistvenih pogojev moralnega življenja in napredka.

Tu ne pomaga nič modrovati, ali je to prav ali ne, ali morda celo tožiti radi tega. Tako je in tako bo brez dvoma tudi v bodoče ostalo. Zato vidimo, da zlasti sedanjí papež v svojih so-

Stavka v Gračnici in Jurkloštru

Boj za golo življenje

Kako tujerodci izkoriščajo slovensko delavstvo

Naši tovariši v tovarni podpetnikov v Gračnici pri Rimskih Toplicah in v tovarni lesnih izdelkov v Jurkloštru so v sredo, 22. t. m. ustavili delo. Stavka pomeni tak boj, pri katerem imata obe stranki izgubo. Delavci so ob svoj redni zaslužek, podjetje izgubi na dobičku. Zaradi tega se resno delavstvo poslužuje stavke le tedaj, če ni nobenega drugega izhoda. Ali z drugo besedo: **Stavka mora biti utemeljena in opravičena.**

Obadva pogoja sta v tej stavki podana v polni meri. Podjetnik obeh tovarn je isti in sicer g. Falter. Je veleposestnik in lastnik velikih gozdnih kompleksov. Agrarne reforme se je izognil le s pomočjo svojega delavstva. S tem, da je obljubil, da bo imelo zaradi neizvajanja agrarne reforme toliko in toliko delavstva svojo eksistenco. Toda delovni pogoji so pa taki, da ne pomeni zaslužek eksistence, ampak životarenje. Delavstvo v Gračnici si je priborilo v trdem boju tele temeljne plače: moški 2.50 din, ženske pa 2 din na uro. Pa niti teh temeljnih mezd ni vedno dobilo.

Delavstvo v Jurkloštru je imelo do nedavnega na uro moški od 2—2.50 din, ženske pa od 1.25—1.80 din. Šele ko je pričelo delavstvo z gibanjem in ko so stopile v veljavo minimalne mezde, so prišle ženske na 2 din, moški pa na 2.50 din. Pripomnimo pa, da so se uvedle minimalne mezde šele na pritisk delavstva.

Življenjski pogoji so pa tako v Gračnici kakor v Jurkloštru zelo neugodni. Kmetij v pravem pomenu besede je zelo malo. Zato so življenjske potrebščine drage, dražje celo kakor v mestih. Delavstvo se je pretolklo le na ta način, da se je omejilo v vsakem oziru, **tudi v jedi**, in pa dolg poje. Vsak je zadolžen. Draginja raste, krediti so izčrpani. **Zato je bil edini izhod v tem**, da zviša podjetnik plače. Zahteve so bile zelo skromne. Predlog

je bil: moški naj bi imeli na uro 3.25 din, ženske 2.50 din.

Pogajanja, ki so se vršila v ta namen niso dovedla do uspeha. Podjetnik je odklanjal vse zahteve, češ da so njegova podjetja deficitna. Kdor ima le količjak vpogleda, bo vedel, da ne drži taka trditev. Podjetnik hoče le obdržati svoj veliki dobiček na še večji višini. Niti končnega predloga delavstva, da naj bodo temeljne urne mezde za moške 2.80 din, za ženske pa 2.30 din, ni sprejel. Trdosrčnost brez primere.

Zakaj?

Omenili smo že, da se delavstvo rine le na ta način, da se omejuje na vseh koncih, **tudi pri hrani**. V obe tovarni bi morala priti zdravniška komisija, imela bi dosti dela. Našla ne bi niti ene osebe, zlasti še v Jurkloštru, o kateri bi mogli trditi, da je vsaj približno rejena. Delavci in njihove družine so slabo rejeni, to niso del zdravega narodnega občestva, ampak material za tuberkulozo.

Ne samo delavstvo, tudi javnost mora zahtevati, da mora gospodarstvo vršiti tudi socialno nalogo. Kako naj se utemeljuje položaj delavstva v takih tovarnah, da vlada na eni strani izobilje na drugi strani pa živi tisti, ki je glavni faktor v gospodarstvu, v pomanjkanju, ki sliči že bedi. Ravno zaradi tega je vsa okolica na strani teh gladnih trpinov, zlasti še, ker se vsak zaveda, da se bore le za golo življenje. Borba tovarišev v Gračnici in Jurkloštru mora biti pa tudi zadeva celotnega delavstva. Kajti najbolj stiskani so v boju za svoje pravice. Pri tem se zanašajo na svojo moč. Krepi jih pa tudi zavest, da so ž njimi vsi pošteni in zavedni trpini. Zato je njihov pogum nezlomljen, njihova volja krepka, njihova borbenost vedno jačja. Na tej podlagi morajo naši tovariši zmagati in bodo tudi zmagali.

cialnih okrožnicah izrazito naglašajo potrebo, da rešimo delovne sloje, predvsem delavstvo proletarstva in jim pripomoremo do primerne blagostanja in imetja.

Kako važna mora biti celo z najožjega krščanskega vidika primerna preskrba z najnujnejšimi življenjskimi potrebščinami, se lepo vidi odtod, ker nas bo Kristus ob poslednji sodbi sodil prav po tem, kaj in koliko dobrega je kdo v teh rečeh storil svojemu bližnjemu. Na to sem opozoril že svoj čas v knjižici »Za kršč. socializem«, sedaj pa vidimo, da tudi papež Pij XI. v svoji okrožnici proti komunizmu posebej podčrtava, da nas bo Bog sodil vprav po tem, koliko smo drugim dobrega storili.

Na osnovi vsega tega je pač dovolj jasno, da bi morali ravno mi katoličani prav posebno skrbeti in delati za to, da bi se sedanje bedno stanje širokih

ljudskih plasti primerno izboljšalo in bi bila kolikor mogoče vsem ljudem dana možnost zares človeka dostojnega in njegovemu stanu primerne življenja. To je dolžnost, resnična dolžnost nas vseh, tistih, ki lahko z besedo ali kako drugače vplivamo na obče poglede in nazore o tem in še prav posebno tistih, ki imajo po svojem socialnem položaju priliko in možnost storiti v tem pogledu res kaj učinkovitega in izdatnega. **Zakaj samo na ta način, če bomo v tem pogledu storili vso svojo dolžnost, če bomo tu pokazali dovolj žive delavnosti, sposobnosti in odločnosti, bomo ljudske množice pridobili za zares zdravo, pošteno in moralno življenje ter s tem tudi za pravo, živo krščanstvo in njegovo Cerkev.** Ako pa bomo to zanemarili, potem bodo tudi vsi drugi naši prosvetni, gospodarski in politični napor in organizacije ostali brez zaželenega uspeha.

Blagoslovitev dr. J. Ev. Krekove spominske plošče pri Sv. Joštu

Ob priliki stavke mizarjskih pomočnikov v št. Vidu nad Ljubljano so vse krajevne skupine JSZ prejele okrožnico z naročilom, naj izvedejo med članstvom nabiralno akcijo, da smo mogli stanki-jočim nuditi poleg moralne tudi gnotno pomoč. Nekatere skupine so se odzvale in takoj poslane zbrani znesek. Druge zo-pet ne.

Te dni so v stavki lesni delavci v Jurklostru in Gračnici pri Rimskih Toplicah. Zato naprošamo vse skupine, naj kolikor mogoče hitro zberejo prispevke za stavkujoče v Gračnici in Jurklostru in jih pošljejo centrali.

Nekatere krajevne skupine nas vprašujejo za proslavo 20 letnice smrti dr. J. E. Kreka. Gradivo bomo poslali le tistim skupinam, katere bodo proslavo priredile in gradivo zahtevale. — Skupine, katere nameravajo prirediti proslavo 20 letnice dr. Krekove smrti, naj nam to sporoče, na- kar jim bomo poslali potrebno gra-divo.

Nameščenci

Kaj je s plačevanjem članarine? Ne-katerim, ki so precej zaostali, smo po-slali opomine in jih prosimo še tukaj, da nam gotovo nakažejo po priloženi polo-žnici. Dopolnite v »Delavsko Pravico« o perečih nameščenskih vprašanjih. Poseb-no od onih pričakujemo, da nam kaj pri-spevajo, ki so se svojčas že izkazali in me-sečno vsaj enkrat poslali članke. Na delo!

Kovinarji

Jesenice. Za mesec oktober 1937 se odreja sledeči vrstni red zdravniške služ-be ob nedeljah in praznikih, ki velja za vse družinske članke brez razlike na njih bivališče, in sicer: 3. oktobra 1937 dr. Keržan Bartol; 10. oktobra 1937 dr. Čeh Milan; 17. oktobra 1937 dr. Keržan Bar-tol; 24. oktobra 1937 dr. Čeh Milan; 31. oktobra 1937 dr. Keržan Bartol.

Jesenice. Velika izbira manufakturne-ga blaga za moške in ženske obleke, na mesečne obroke.

Dospeli so najnovejši modeli radio-aparatur, katere dobite na mesečne obroke že od 150 din dalje.

Velika zaloga najboljših šivalnih stro-jev »Gritznere«; tudi na mesečne obroke. Priporoča se vsem Marija Krašovec — Jesenice, Krekov trg 2.

Lesno delavstvo

Gračnica. Da smo delavci v Gračnici in v Jurklostru v boju s svojimi trdo-srčnimi podjetniki, je že itak znano. Naj-bolj razveseljivo je pa to, da smo s to-variši v Jurklostru sklenili nerazdružli-vo celoto. Moč našega podjetnika je bila največ v tem, da smo bili delavci obeh tovarn popolnoma ločeni, kakor da bi imeli pet različnih podjetnikov, ne pa istega.

Mi nismo hoteli tega boja, popustili smo do skrajnosti. Krivdo nosi le pod-jetnik, ki je s svojo brezobzirnostjo nas direktno silil v štrajk. Bil je pač prepri-čan, da bo vladala med nami nesloga in da nas bo zaradi tega že v začetku raz-bil. Pa se je zmotil. Med nami vlada taka enodušnost, da jo mora biti vesel vsak za-veden delavec. Sicer je nekaj Judežev, pa gremo preko njih.

V nedeljo, 26. septembra je bil se-stanek vsega delavstva iz Gračnice in Jurklostra. Poročalo je več delavskih za-stopnikov. Sestanek nas je potrdil in na-vdihnil v našem pravičnem boju, obsodil pa tudi tisto malo število izdajalcev, ki ne zaslužijo imena delavca. Pa prav je ta-ko, da jih delavstvo spozna in da ve, kje je ljulika, katero je treba izruvati.

Na sestanku smo bili tudi opozorje-ni, da bo skušal podjetnik delavstvo pla-šiti s tem, da bo prodil z odpuštom, če ne gre na delo. Deloma je že pričel s to tak-tiko, toda našel nas je pripravljeni. Zato njegova nakana ni uspela. Naše geslo je in bo do konca: Usoda vseh je usoda enega, usoda enega je usoda vseh. S tem bo moral računati tudi podjetnik.

V nedeljo, 3. oktobra bo sestanek celokupnega delavstva v Jurklostru ob 2 uri popoldne, za Gračnico samo bo pa kratek razgovor ob 10 uri dopoldne v Gračnici pri Majcenu.

Tovariši in tovarišice! Zavedajte se, da mora vladati v borbi disciplina. Zato mora biti vsak izmed nas na svojem me-stu, zlasti pa ne sme nobeden izostati od sestankov. Kdor se ne udeležuje našega življenja, je znamenje, da je slab tovariš, ali pa celo izdajalec.

Vezavo vsakovrstnih knjig Vam izvrši solidno in poceni knjigovoznica Zupan, Ljubljana-Moste, Krekova 4. Pri večjih naročilih primeren popust.

V nedeljo se je vršil pri Sv. Joštu de-lavski tabor v zvezi z blagoslovljivjo Kre-kove plošče, katero so lansko leto oskr-bele gorenjske skupine JSZ. Ker je bil lani ob odkritju strašen vihar, je blago-slovitev odpadla. Zato je naša kranjska skupina hotela opraviti ta del proslave letos in posvetiti celo prireditev spomnu 20-letnice smrti velikega pokojnika.

Prireditev se je pričela s sveto mašo, katero je daroval stolni vikar ljubljanski g. dr. Pavel Simončič, ki je dalj časa kot kranjski kaplan pridno sodeloval kot sve-tovalec v naši kranjski skupini. Pred sve-to mašo je imel govor, katerega je posve-til dr. Kreku kot borcu proti napačnemu brezverskemu socializmu in nemoralnemu kapitalizmu, ki ne pozna ne ljubezni in ne pravice. Pri sv. maši je igrala tržiška god-ba, s katero so peli cerkvene ljudske pe-smi vsi navzoči.

Po sv. maši so se vsi udeleženci zbrali pri Krekovi plošči. Slovesnost blagoslo-vitve je otvorila tržiška godba. Nato je blagoslovil g. dr. Simončič Krekovo ploščo, ki je bila lepo okrašena z zelenjem in slovenskimi zastavicami. Poleg nje pa je stal govorniški oder tudi ves v zelenju.

Nato se je pričel tabor, katerega je otvoril v imenu gorenjskih skupin tovariš Srečko Zumer in pozdravil vse navzoče. Izročil je pozdrave tudi našega staroste tov. Gostinčarja in omenil, da se njegovo zdravje zboljšuje. Navzoči so pozdrav spre-jeli z velikim veseljem.

Na taboru so govorili tov. Srečko Zu-mer iz Ljubljane, Pavšič Stefan iz Sostre-ga in Pukšič Lojze z Jesenic. Prvi govornik je svoj govor posvetil spomnu dr. Kreka in končal svoj govor z željo, da ob 20-letnici obljubimo svojemu velikemu prijatelju dr. Kreku, da ostanemo tudi v bodoče zvesti njemu in njegovi Jugoslo-vanski strokovni zvezi, še več, obljubimo mu, da bomo njegovo delo in oporoko s po-dvojeno silo izvrševali naprej, do zmage pravice nad krivico.

Drugi govornik, tov. Pavšič, je svoj go-vor usmeril v prepotrebno vzgojno smer delavstva in poudaril, da moramo svojo

borbo naperiti v prvi vrsti proti današnje-mu zlu kapitalizmu, ki ga moramo v da-našnjih časih duhovne zmede pravilno iz-luščiti iz neštetih vprašanj današnje dobe, za katerimi se skriva. Poudaril je čisto pravilno tudi našo lasno delavsko duhov-no vzgojo, da bomo pravi, poštene in od-kriti borci za pravico.

Pukšič Lojze z Jesenic je v svojem govoru jasno razložil potrebo krščanskega delavskega gibanja in velike težave, s ka-terimi se mora boriti. Današnji kapitali-istični gospodarski red prav malo vpraša za krščanska osnovna načela in gre preko njih ne glede na strašne posledice, ki lah-ko pretresejo cel svet v novih krvoprelit-jih. Toda kar bo ta svet sejal, to bo tudi žel. Pozval je vse navzoče, da zastavijo svoje sile v to, da vsaj po svojih močeh, kolikor bodo mogli, odvrnejo to, česar ljudje s strahom v srcu pričakujejo.

H koncu zborovanja se je oglasil k besedi zastopnik Zveze bojevnikov g. Ko-šir iz Ljubljane, ki je v svojem govoru poudaril ozko zvezo med njimi in dr. Kre-kom in njimi in Jugoslov. strokovno zvezo, ki se v Krekovem duhu zblizujejo in prav tako pozdravlja vse navzoče in člané or-ganizacije JSZ. Po govoru je položil g. Ko-šir pred ploščo lep venec.

Tov. Zumer Srečko je zaključil zboro-vanje s priščno zahvalo vsem navzočim in s pozivom na pridno delo v našem gi-banju.

Letošnji tabor pri Sv. Joštu je bila lepa spominska proslava gorenjskih sku-pin JSZ ob 20-letnici smrti dr. Kreka. Sko-ro sleherne naše skupine so v večjem ali manjšem številu poslale svoja zastopstva, vsi ostali pa so bili navzoči z duhom pri tej prireditvi. Kamniška skupina je po-slala k proslavi celo svoj novi prapor, ki je prireditev zelo poživil. Vsi navzoči so bili zelo veseli in srečni, da so lahko oseb-no prisostvovali prireditvi spominske pro-slavi. Po kosilu in kratkem medsebojnem razvedrilo so se tovariši poslovili in odšli po najrazličnejših potih zopet proti svojim domovom.

Volitve v železniško bolniško blagajno

Maribor, septembra.

Ravnateljstvo drž. železnic v Ljub-ljani je za dan 6. oktobra 1937 razpisalo volitve 50 skupščinarjev in 25 namestni-kov bolniškega fonda.

Pri teh za železničarje zelo važnih volitvah nastopata dve kandidatni listi: lista narodnih železničarjev (JNS in JRZ) in Združena lista, ki je sestavljena tako: društvo strojevodij in kurjačev, društvo sprevodnikov, društvo izvoznikov bivši zedinjeni železničarji in bivša Prometna zveza.

Kakor v vseh socialnih zavodih, tako je tudi naša bolniška blagajna postala ne-kako torišče ljudi, ki mislijo, da je to njih-ova last. Vsak zaveden železničar ve, kako so se vršile zadnje volitve in kako so dosedanjí funkcionarji prišli v tem na-šem važnem zavodu do besede. Zato je nujno potrebno, da v korist zavoda in nas vseh, vsi podpremo

Združeno listo,

ki obeta zopet uvedbo demokracije v za-vodu. Zahteve, na katere smo se vsi ze-dinili, so sledeče:

1. Uvedba poročenih volitev, da pri-dejo do veljave tudi manjše skupine. Se-

danjí večinski sistem se mora zavreči, ker je zastarel in ne odgovarja načelom demokracije.

2. Zahtevamo čim večjo samostojnost pri upravi bolniške blagajne tako, da bo-mo z našimi prispevki in z dotacijo, ki jo mora dati država, razpolagali sami.

3. Vsi člani bolniške blagajne morajo imeti aktivno in pasivno volilno pravico.

4. Porodniške podpore je zvišati od sedanjih 200 din na najmanj 500 din.

5. Takojšnja zidava prizidka na Gol-niku za tuberkulozne bolnike.

6. Zdravljenje tuberkuloznih rodbin-skih članov do popolne ozdravitve na ra-čun bolniške blagajne.

To so naše minimalne zahteve, od katerih ne bomo odstopili.

Volitve so zelo važne, zato vsi na vo-lišče in oddajte svoj glas Združeni listi in s tem dokažite, da se zavedate svojih pra-vic in dolžnosti do svoje bolniške blagajne.

Vse potrebne informacije glede voli-tev v bolniško blagajno kakor tudi gla-sovnice se dobijo v informacijskih loka-lih: Ruška cesta 7 (pevska soba na dvo-rišču) in v Studenih v gostilni Majhenič.

Krivica brez primere

Maribor, 25. septembra.

Na letošnje manevre je bilo poklica-nih tudi mnogo železničarjev, posebno iz mariborske železniške delavnice, ki so do-deljeni raznim tehničnim četam. Smo za-vedni državljani in poznamo važnost teh vaj, vendar pa so doprinesli — k njim največjo žrtev gotovo že itak slabo situ-irani železničarji. Kajti sedanjí dohodki še daleč ne zadostujejo najnujnejšim življenj-skim potrebam, in s tem, da so poklicani k vojaškemu vajam, padejo še v večjo rev-ščino. Mnogo je med njimi družinskih očetov, ki so najbolj prizadeti, posebno v jeseni, ko je treba nabaviti kurjavo in ži-cila, otroke pripraviti za šolo itd. Kako naj se med tem časom družina preživlja? Za časa orožnih vaj ne dobe namreč od železniške uprave nikakršne odškodnine, kar je silno krivično. Če so že poklicani na večje, naj se jim dajo tudi vsi prejemi-ki, kakor za časa službovanja v delavnici. Naloga generalne direkcije odnošno mini-

stra prometa pa bi bila, da se čl. 92 pravilnika o delavcih državnih prometnih ustanov črta. Nastavljeno osebe dobi vse prejemke, nas delavce pa smatrajo za manjvredne ljudi.

Člen 92. pravilnika o delavcih držav-nih prometnih ustanov pravi, da dobi stal-ni delavec, kadar je poklican k vojaškim vajam, dopust brez dnevnice. V vseh pri-vatnih podjetjih pa, kadar je delavec po-klican k vojaškemu vajam, mora služboda-jalec po § 221 obrtnega zakona plačati 4 tedne vse denarne prejemke, če je nepre-trgoma eno leto v službi in če v tem času ne prejema od države odgovarjajoče od-škodnine. Naj bi vendar tudi za državna podjetja veljal § 221. obrtnega zakona!

Tovariši železničarji, tudi nam je po-trebna svobodna železničarska strokovna organizacija, zato moramo napeti vse sile, da oživimo našo Prometno zvezo. — Ze-lezničar.

V torek 28. septembra se je vršil v papirnici razgovor, ki ga je sklicalo okr. glavarstvo glede določil uredbe in zakona o starostnem zavarovanju v zvezi z likvi-dacijo delavskega pokoj. fonda Združenih papirnic. Na sestanek so bili povabljeni: zastopnik Delavske zbornice g. Uratnik, strokovne organizacije, obratni zaupniki, zastopniki podjetja in upravni odbor fon-da. Sestanek je bil informativnega zna-čaja. Zastopnik Delavske zbornice tajnik Uratnik je poročal o novo uvedenem sta-rostnem zavarovanju in njegovem razmer-ju do že obstoječih zavarovanj v naši dr-žavi. Izjavil je, da so predvidene rente napram nizkim prispevkom zelo visoke in dvomi, da bi se mogle res take plače-vati. Apelira na razsodnost delavstva, da naj fonda preneglo ne likvidira in počaka pravilnika Osrednjega urada o višem za-varovanju. Prav tako je svetoval tudi za-stopnik okrajnega glavarstva g. dr. Brolih, ki pravi, da o tem pač odloča delavstvo samo, vendar naj dobro premisli, kaj dela. Zastopniki organizacij so izjavili, da gre-do pred delavstvo s kakim novim predlo-gom edino v slučaju, če je podjetje pri-pravljeno še prispevati v fond. Za-stopnik podjetja g. šef Guzelj izjavlja, da se bo v slučaju likvidacije A fonda likvi-diral tudi B fond, iz katerega dobiva se-daj skromno rento 80 upokojeencev.

Na sestanku, ki ni rodil nobenih skle-pov, je bilo navzočih precej delavcev, ki dolžilo predvsem funkcionarje naše or-ganizacije, da zavlačujejo likvidacijo fonda.

Prav bi bilo, da podjetje čimprej jasno odgovori in odkrito pove svoje sta-lišče do fonda. Ta odgovor pa naj bo pismen, da organizacije lahko točno obve-ste delavstvo. Na tem mestu si usojamo apelirati na podjetje, da tudi ono dobro premisli in popravi svoje prvotno stališče.

Delavska tiskarna

Skupine in prav tako posamezne čla-ne-zadružnike prosimo, da plačujejo red-no obroke za deleže. Oni, ki so pristopili že ob ustanovitvi zadruge, naj se še po-sebno zavedajo, da morajo biti po pravi-lih deleži vplačani v teku dveh let. Ker pa je marsikomu večje zneske skupaj ne-mogoče plačati, je treba pravočasno mi-sliti in nakazovati obročno. Nekaterim smo poslali pismene opomine, kar pa ne delamo radi, ker imamo stroške s poš-ti, zato jih še tukaj prosimo, da nam takoj nakažejo vsaj delno za delež. Vedno je še nekaj naših skupin, katere so že skle-nile, da pristopijo z deležem ali celo z večini, pa nam tega še niso sporočile. Odborniki, bodite tudi v tem pogledu ze-lo vestni in točni. One skupine, katere se pa še niso odločile za pristop in prav ta-ko člani in članice, ne odlašajte nič več. Ne bodite zadnji pri graditvi naše oasmo-svojitve in gospodarskega napredka. — Odšer.

Naše izobraževalno delo

Jesenice, 22. septembra.

Delavstvo potrebuje v borbi za svoj življenjski obstoj tudi izobrazbe. Ni pa zadosti samo poznanje strokov-nih vprašanj, treba je izobrazbe v širšem pogledu, ker le izobražen de-lavec bo lahko pravilno in samostoj-no tolmačil vsa vprašanja, katera je treba prav reševati v dobro celotne družbe.

Zato bo »Krekova družina« na Je-senicah priredila predavanja vsako-vrstne vsebine. Začetek predavanj bo v sredo, dne 6. oktobra 1937, v prostori-gih gostilne I. delavskega konsumne-ga društva na Jesenicah. Za sedaj je določenih sedem predavanj.

Razpored je sledeč:

6. oktobra: »Masarykovo življe-nje«; 13. oktobra: »Ekspedicija v francoske Alpe«; 20. oktobra: »Sve-tovna razstava v Parizu«; 27. oktobra: »Španija nekdanj in sedaj«; 3. nov.: »V novo družbo«; 10. nov.: »Japonci in Kitajci«; 17. novembra: »Ljudsko zdravje«.

Po vsakem predavanju bo poro-čilo in razgovor o dnevnih svetovnih dogodkih. Vabimo vse tovariše, tudi one, kateri niso člani »Krekove dru-žine«, da v čim večjem številu poseča-jo ta predavanja, ker le izobraženi lahko pričakujemo boljše bodočnost. — Krekova družina na Jesenicah.

Pridobitno delo ženske

Položaj in zahteve ženske v modernem svetu

Krščansko delavsko gibanje mora pazljivo motriti vprašanje zaposlitve žensk v tovarni in vobče v obrti in v industriji. Prav v tem vprašanju ima krščansko delavsko gibanje svoje posebno stališče, ki se ostro razlikuje od stališč drugih organizacij. Nasprotno od liberalnega, marksističnega in komunističnega nazora o zaposlitvi žensk v tovarni se opira krščansko strokovno gibanje na krščanske osnove. Ono skuša spraviti v sklad spoštovanje osebnosti žene z dolžnostmi, katere ima ona nasproti človeški družbi.

Žena in človeška skupnost

Kot vsak človek, tako mora tudi žena doprinesiti svoj delež v skupno dobro človeštva. Vendar pripadajo ženi v človeški skupnosti posebne naloge. Tem nalogam se žena ne sme odtegniti, če hoče vršiti dolžnosti, ki so ji po naravi in od Boga določene. Čeprav sta si namreč mož in žena v glavnem enaka, vendar ima žena že po svoji naravi posebne nagnjenosti in sposobnosti. Zaradi teh nagnjenj in sposobnosti žena ni manj vredna od moža, pač pa so z njimi določene posebne njene življenjske naloge.

Sreča za človeštvo je, da morata mož in žena povsod sodelovati. Ne samo za ohranitev rodu, temveč skoraj pri vsem človeškem udejstvovanju. Po telesnem in duhovnem ustroju je žena poklicana za materinstvo. Njeno udejstvovanje izven družine bo najbolj plodovito tam, kjer se morejo njene naravne zmožnosti najbolj razviti.

Narava — zato tudi Bog — sta ženo poklicala v prvi vrsti za varuhinjo domačega ognjišča in otrok. Zelo važno za vso družbo je, da je ta dvojna naloga in dolžnost — gospodinjstva in vzgoje otrok — kar najbolj izpolnjena. Poleg tega pa ima gospodinjstvo tudi velik gospodarski pomen za družino. Dobro gospodinjstvo je vredno najmanj toliko kot vsaka druga pridobitna zaposlitev omožene žene.

Žena ima pravico, da se preživlja z delom

Veliko žen ostane prostovoljno ali tudi neprostovoljno neomoženih. V tem primeru si mora žena sama služiti za življenje. Zato ima kajpada vso pravico do dela in zaslužka.

Delo naj bo razdeljeno med moške in ženske delovne moči ne samo, kakor zahtevajo koristi produkcije, marveč tudi po različnih zmožnostih in sposobnostih enega in drugega. To razdelitev naj bi opravljale posebne poklicne posvetovalnice, katerih pa pri nas žal še nimamo, a bi bile hudo potrebne; tudi za druge sorodne naloge. Mnogo pa bi mogli tu storiti tudi sami delodajalci in delojemalci. V to svrhu bi bil potreben poseben zakon, ki bi prepovedal ženskam zaposlitev pri delih, ki niso zanje.

Poklicni pouk

Če hočemo ženski omogočiti delo, moramo tudi skrbeti, da dobi po vzgoji in izobrazbi priliko, da se nanj pripravi. Omogočiti ji moramo izobrazbo na srednjih, obrtnih in strokovnih šolah, da si pridobi spretnosti za dela, ki odgovarjajo njenemu dostojanstvu in poslanstvu v prid skupnosti.

Skrb za zdravje in нравnost

Poročena ali samska ženska nima dolžnosti, da se pusti telesno in duševno pohabiti. Ker so ji nekatera dela v kvar in škodljiva, so potrebne posebne odredbe, ki varujejo njeno zdravje. Te odredbe se morajo potem

seveda tudi dejansko izvajati z vso strogostjo. Seveda naj bi prepoved nekaterih del za ženske ne ovirala njihove zaposlitve, temveč naj bi služila predvsem izboljšanju delovnih pogojev. Nikakor pa ne sme ženska radi dosege gospodarskega blagostanja izpostavljati svoje нравnosti.

Plača - zaslužek

Ženska se mora z delom preživljati. Zato mora biti plačilo zadostno za njeno preživljanje in ne samo kako dodatno plačilo. Najnižji zaslužek polnoletne ženske mora biti večji kot zaslužek mladolletnih delavcev ali delavk, ki živijo večinoma pri svojih družinah. To velja tudi v primeru, če opravljajo vsi isto delo. Če opravlja ženska isto delo kot moški, naj dobi enako plačo kot moški — po načelu: enako delo, enako plačilo!

Dolžnost omožene žene

Omožena žena ima posebne dolžnosti do moža in do otrok. Brez važnih vzrokov naj se tem dolžnostim ne

Ostra obsodba diktatur

Le demokracija dviga življenjsko stopnjo ljudstva

Predsednik Združenih držav ameriških Roosevelt je ob priliki 150-letnice ameriške zvezne ustave imel v radiu govor. Najprvo se je spomnil, kako je pred 150 leti 13 malih držav sklenilo to ustavo, ki je postala in ostala temelj njihovega državnega življenja skozi poldrug stoletje. Po zaslugi te demokratične državne ureditve se je razvila sedanja velika država, katere glas sega preko cele zemlje.

Sedanji rod pa je videl, kako je po nekkih drugih državah nadomestila demokracija monarhije, ki se niso brigale za napredek svojih narodov. A prav tako so diktature prišle na mesto demokracij, ki niso zadovoljivo funkcionirale. Na prvi pogled so diktatorski režimi pokazali neke dobre rezultate. Tako se je n. pr. v diktatorskih državah zmanjšala brezposelnost. A le zaradi tega, ker so se te države začele noro oboroževati. V diktatorskih državah se dela red na škodo svobode in pravice posameznika. Vodniki teh režimov zasmehujejo ustave in prerokujejo, da bo kmalu konec demokracije na svetu. Vendar v te prerokbe večina ljudstva ne verjame. Večina narodov na svetu ima zaupanje v demokracijo. Iz dveh več neizpodbitnih razlogov narodi ne verjamejo diktatorskim prerokovanjem. V sedanji dobi ljudje nočejo pustiti, da jih slepo vodi en človek, ali slučajna skupina ljudi. Ljudstvo zahteva pravico, da samo voli svoje vlade in da jih v določenih razdobjih menja s svobodnim glašovanjem. Prav te državne oblike so privedle človeški rod na sedanjo stopnjo civilizacije.

odteguje. Če morajo kje radi revščine tudi omožene žene iti za zaslužkom, je to velika škoda za posamezno družino in za ves narod. To je socialna krivica, proti kateri se moramo stalno boriti in jo čimprej odpraviti. Barbarsko in nečloveško je, če morajo omožene delavke radi revščine vršiti tri naporna dela: materinstvo, gospodinjstvo in še poklicno delo, ki že vsako od teh samo zahteva toliko truda. Delavska družina ima pravico do takih življenjskih pogojev, da se more delavska žena posvetiti izključno le družini in da ji ni treba v tovarno za zaslužkom.

Zahteve

Zato bi bilo treba čimprej izvesti:

1. Prilagoditev delavskih zaslužkov potrebam družine: delavčev zaslužek mora biti tolikšen, da je družina oskrbljena.
2. Dekleta in tudi omožene žene je treba izobraziti, da znajo z dohodki razumno gospodinjiti. Javnosti je treba tolmačiti dejansko нравno, socialno in gospodarsko vrednost dela, katerega opravlja žena v družini in v gospodinjstvu.
3. Družba, to je država, naj z zakoni zmanjša nujno in, če treba, tudi prepove, da bi omožene žene morale služiti in delati izven družine.

Oboroževanje in deficit sta istočasna pojva. Carinske zapreke se povečujejo. Trgovske ladje na širokem morju so v nevarnosti. Po vsem svetu se širi strah. To je strah pred napadi zunanjih sovražnikov, pred invazijo. A poleg njega je še strah pred revolucijo, strah pred notranjimi sovražniki, ki majoje temelje držav. Najhujši notranji sovražnik pa je ljudska nezadovoljnost. Smrt kosi po zemlji.

Ljudstvo Združenih držav je odločeno, da krepko odbija vse vojne in drugačne nevarnosti daleč proč od svojih meja. Za vse to pa so nujno potrebne socialne reforme. Treba je napraviti konec stanju, ki se lažnivo naziva svoboda in ki dovoljuje malemu številu posameznikov, da jemljejo od tega, kar ljudstvo ustvarja, mnogo več kakor svoj pravičen delež.

Zgrešeno je mišljenje, da demokracija ne more tekmovali z diktaturo s tem, da bi dala temu rodu tisto, kar zahteva. Velika večina prebivalstva Združenih držav odobrava, da se vlada bori proti diktaturam. Demokratična politika pa se more držati le, če nudi ljudstvu možnost, da izboljšuje svoj gmojni položaj, samo če mu zavaruje njegov socialni položaj in če mu omogoča, da se s pomočjo sredstev, katere mu nudi zemlja, dviga k višji življenjski stopnji. Samo ta cilj opravičuje demokracijo. Vsaka diktatura pa je za ljudstvo škodljiva, ker je vedno prežeta z napadalnim duhom. Demokracija naše države more puditi vse, kar ljudstvo po pravici od nje pričakuje.

Spoznanje

Jesenice, 26. septembra.

Pred kratkim je skupina kovinarjev JSZ prejela dopis od župnika pri Sv. Križu g. Krašne. Sporoča nam v zvezi z izletom delavstva mehanične delavnice K. I. D., da je z g. šefi uredil glade udeležbe sv. maše ter jih razporedil na čas, primeren vsem izletnikom za izpolnitev njihove verske dolžnosti. Kljub temu, da so izletniki imeli stodoletno priliko udeležiti se sv. maše, je izmed udeležencev izšla (preko tisoč oseb) storilo svojo versko dolžnost le kakih dvajset izletnikov, izmed teh celo neki protestant in Sokoli, vseh drugih ni prišlo niti slovesno zvenenje, niti to, da je ravno v mehaničnih obratih KID največ delavcev, ki se udeležujejo v katoliških organizacijah.

Ne vemo prav za prav zakaj, in iz kakšnega razloga je bil nam poslan ta dopis. Sploh bi ga ne omenjali, če se ne bi isto v javnosti pojavilo potom članka v »Na mejah«, kjer se hoče beležiti nekaka zmaga marksizma in to pripisovati na račun nekakšne krivde članov JSZ na Jesenicah.

Glede tako slabe udeležbe pri sveti maši je potrebno dokumentirati to, da velika večina izletnikov sploh ni nič vedela o kakšnih razgovorih in o ureditvi sv. maše. Tudi skupina JSZ na Jesenicah ni bila o tem nič obveščena, in tudi tega ni mogla sporočiti svojim članom, kateri so se zato udeležili sv. maše ob 6 zjutraj na Jesenicah.

Da je v obratih mehaničnih delavnic zaposlenih največ delavcev katoliških organizacij, je tudi res, nekateri zavzemajo tudi važna in odločujoča mesta. Ti so najbolj aktivni katoličani ob kakšnih volitvah, in kažejo svoj pripadnost s tem, da udrihajo po JSZ. Nekateri so uskočili iz JSZ v ZZZ in so morda v prevelikem izletniškem navdušenju zgrešili cerkev in preslišali zvenenje svetokriških zvonov. Če je v tem zmaga marksizma, ne bomo razglabljali. Pač je to samo dejstvo, ki ugotavlja, naj se ne uvrščajo med sokrvice te zmage in naj si ogledajo lastno okolico ter ugotovijo vzrok boleznini.

Na dan izleta mehaničnega delavstva se je na povabilo skupine kovinarjev JSZ

Za večji kos kruha

Pri nas

Ljubljanski mesarski pomočniki so stopili v stavko pretekli teden. Že dalje časa so se pogajali z mojstri za kolektivno pogodbo, katere glavna vsebina naj bi bila določitev stalnih plač. Niso zahtevali nobenega povišanja. Pogajanja niso uspela. Zato je kakih 150 pomočnikov zastavkalo. Na sestanku so mojstri s 64 proti 1 glasu (vseh mojstrov je približno 145) sklenili, da na kolektivno pogodbo ne pristanejo. Vendar so šli pomočniki v ponedeljek na delo, da olajšajo pogajanja, ki so se spet začela.

Tiskarsko delavstvo v Belgradu, Zemunu in Pančevu je bilo že dalje časa v mezdnem gibanju. Delodajalcem so bile postavljene najraznovrstnejše zahteve z glavno na čelu: zvišanje plač. Delodajalci so izračunali, da bi bila njihova režija obremenjena z novimi 60 odstotki. Nekajkrat je že kazalo, da bo izbruhnila stavka. Sedaj pa je bil dosežen sporazum. Podjetniki pravijo, da so ugodili delavstvu do 40 odstotkov njihovih zahtev.

Po 7 tednih stavke so tekstilni delavci v Starem Bečuju v Vojvodini dosegli povišanje mezd za 10%; akordna osnova znaša 2,20 din na uro. Delodajalec se je zavezal, da bo sprejel nazaj v delo vse, ki so štrajkali. V treh tednih se bo sklenila kolektivna pogodba. Izmed 473 delavcev so razen 28 mojstrov in predelavcev stavkali do zmage prav vsi.

Drugod

Vajenci so zastavkali v številnih angleških obratih težke industrije. Stavka jih kakih 7000. Zahtevajo zvišanje svojih nagrad in ureditev ostalih delovnih pogojev, zlasti delovnega časa.

Vsi mestni uslužbeni v Varšavi so ustavili delo. Zahtevajo zvišanje plač za 15 odstotkov. Čujejo pa se glasovi, da ima stavka tudi politično ozadje. Kakor znano, pri nas mestni uslužbeni ne smejo stavkati.

Socialna politika

Brezposelnost na Angleškem narašča. 26. julija je bilo v Angliji brezposelnih 1.379.459 delavcev, to je 22.861 več kot meseca junija, a vendar 272.613 manj kot meseca julija 1936. Ta porast brezposelnosti se pripisuje v prvi vrsti okolišnosti, da je veliko mladih ljudi dokončalo šole in tako pomnožilo armado brezposelnih. Pred 2 leti so na Angleškem namreč prav zato, da bi omejili brezposelnost posebno mlajših ljudi, povišali solobvezno dobo od 14. na 16. leto. Posledice tega ukrepa so bile precej ugodne. Kakor pa vidimo, popolnoma le niso mogli zaježiti priraščanja brezposelnih vled dotoka mladih delovnih moči. Zaposlenih delavcev je bilo 26. julija letos 11.517.000, to je 511.000 več kot lani.

Delavske mezde na Poljskem. Po poročilu poljskega socialnega ministrstva je na Poljskem 33 odstotkov prebivalstva navezanega na mezdni zaslužek. Povprečna tedenska mezda je 26.15 zlotov (1 zlot je 8.20 din), torej okoli 215 din. Približno 43% vseh delojemalcev zasluži manj kot 20 zlotov in le 15% več ko 40 zlotov tedensko. Avgusta 1935 je 11.4% delavcev v velikih in srednjih podjetjih zasluži manj kot 10 zlotov tedensko. — Delavske mezde v splošnem padajo. Če se vzame za l. 1928 zaslužek 100, potem je znašal l. 1935. le še 49. Nazadovanje skupnega zaslužka od dela še pospešuje močno naraščanje prebivalstva.

Japonske strokovne organizacije. Po najnovejših podatkih je na Japonskem šest milijonov industrijskih delavcev. Vseh strokovnih organizacij je 950. Seveda so to največ mala poklicna društva po posameznih mestih in obrtnih okrajih. Prava strokovna organizacija je še zelo slabo razvita. Vseh članov imajo najrazličnejše delojemalske organizacije komaj 400.000, torej niti eno desetino delavcev. Tako imenovane svobodne strokovne organizacije imajo kakih 270.000 članov. Nedavno se je osnovala centrala nacionalnih organizacij z nekimi 80.000 pripadniki. Temu odgovarjajoče je delavstvo tudi plačano. Zaslužki se z evropskimi ne dajo niti primerjati. Delovni čas pa znaša od 12 do 17 ur dnevno in še več. Japonski kapitalisti delajo z bajnimi dobički.

v Kamniku naše članstvo in del godbe udeležilo slavnosti razvitja prapora v Kamniku. Ti so v celoti storili svojo versko dolžnost in se udeležili sv. maše. Za izletnike mehanične delavnice, ki so večinoma katoliško orientirani, in izstopajo iz naše JSZ zaradi njene verske mlačnosti, pa teh dolžnosti, kakor kaže, ni. Taki člani nobeni organizaciji ne delajo časti, ker samo čakajo kdaj bo padla drobčina od bogatinove mize. Mi pa množimo svoje vrste z novimi značajniki in samo želimo, da vsa gniloba čimprej odpade!

Doma in po svetu

Veliki manevri ob Koipi so bili v soboto, 25. septembra končani. Vršili so se v izredno težavnih okoliščinah, saj je skoraj neprestano deževalo in so vojaki prenašali velike napore. Vendar se je vse izvršilo v redu in priznani naši vojaški disciplini, kakor je bilo določeno. Ob zaključku se je vršila parada manevrskih čet, 15.000 po številu, kar je bilo le kaka tretjina vseh pri manevrih sodelujočih. Zaključne boje so prišli opazovat tudi knez Pavle in predsednik vlade; na končnem banketu pa sta bila tudi dr. Korošec in dr. Natlačen.

Srbske opozicijske stranke so se zedinile na enotno besedilo pismene zahtebe sporazuma o »proceduri«. Zastopniki belgrajske združene opozicije bodo šli te dni k dr. Mačku v Zagreb, kjer bo padla končna odločitev o točni formulaciji besedila sporazuma. Zatem bo »sporazum« tudi objavljen.

Najlepšo postajo v Jugoslaviji bo imelo carsko Skopje. Temeljni kamen za poslopje bo blagoslovljen 10. oktobra. Veljalo bo 20 milijonov dinarjev. — Zanj ni bilo nobene »akcije«. Ljubljanskega vsako leto »zlikajo« z različnimi »kozolci« in podobnimi napravami, a se vsako leto bolj kaže, kako prav nič ne odgovarja sedanjim potrebam Ljubljane in Slovenije.

Velik presežek državnih dohodkov nad izdatki izkazuje računski zaključek za l. 1936-37. Kar 774 milijonov dinarjev je bilo več dohodkov kot izdatkov. Stalno tudi poročajo o zelo ugodnem razvoju državnih financ v tekočem proračunskem letu 1937-38. Zato je že skrajni čas, da se zvišajo mizerne plače državnih nastavlencev, zlasti pa zaslužki delavcev v raznih državnih ustanovah in nižjih uslužbencev. Zelo prav bi bilo, če bi gospodarsko-finančni odbor ministrov že končal svoja proučevanja tega vprašanja in bi se plače zvišale še pred nastopom zime.

Zveza narodov je vedno bolj brez moči proti naraščajočemu vznemirjanju fašističnih držav. Na zadnjem zasedanju je delegat Brazilije predlagal, da naj se Italija poskuša pridobiti za sodelovanje na ta način, da se Abesinija črta iz članstva Zveze narodov. Italija bi s tem dosegla lepo priznanje za podjarmljenje najstarejšega cesarstva.

Komisija za razoroževanje pri Društvu narodov je najprej končala svoje delo. Po dveh sejah je prišla do sklepa, da priporoči članom sveta DN, naj vrše najstrožje nadzorstvo nad izdelovanjem orožja. Nadzorovanje je srednja rešitev med dvema težkima skrajnostima: neprestano oboroževanje pelje do vojne, razoroževanje v — brezposelnost.

Španski delegat Negrin je pred Zvezo narodov v Ženevi ostro obsodil vmešavanje Nemčije in Italije v španske zadeve. Opozoril je svet na nevarnost splošne svetovne vojne, ako se španska vojna zavleče do prihodnjega poletja. Edino kar danes Španija zahteva in kar more nevarnost razširjenja vojne preprečiti, je izjavil, je to, da se tudi španski vladi dovolj nabavljati orožje in strelivo, tako kot ga dobiva Franco. — »Odbor za nevmešavanje« omogoča Francu vsakršno pomoč tujih sil, vladni Španiji pa se preprečuje možnost nabave orožja.

Mussolinija so sprejeli v Nemčiji s silnimi častmi in paradami kot kakega kralja. V Münchenu so aretirali več sto oseb, ki so bile sumljive. Mussolini se stalno vozi v svojem oklopnem vlakcu. Bil je tudi na nemških manevrih in si je ogledal tovarne orožja.

Sestanek med Mussolinijem in Hitlerjem je za vprašanje, ali se nam v bodoče obeta mir ali vojna, gotovo važnejši kot razpravljanja pred Zvezo narodov. Zaupni razgovori obeh fašističnih voditeljev imajo namen utrditi zvezo med Berlinom in Rimom, obenem pa razčistiti razmerja do malih držav, ki naj se pritegnejo k sodelovanju s fašističnimi državami. S čim hoče fašizem svet presesteti za Španijo? Češkoslovaško? Avstrijo? Kdor ve, da fašizem in hitlerizem že vsa leta grozi za vojno in da je v teku treh let povzročil tri vojne, ta si težko pred-

stavlja, da bi ta sestanek mogel služiti miru.

Anglija in Francija sta tik pred odhodom Mussolinija v Nemčijo dostavili Italiji nov predlog za pomirjenje Sredozemlja. Zahtevata, da Mussolini preneha pošiljati čete in orožje Francu. Zunanji minister Ciano je angleškemu poslanstvu takoj odgovoril, da Italija ne bo več pošiljala čet v Španijo. Tik za tem je sedel na vlak.

Italija bo nazadnje, ko sta Anglija in Francija začeli resno in odločno nastopati, le pristopila mionskemu sporazumu za pobijanje morskega razbojništva. Vendar menijo angleški listi, da bodo morali angleški in francoski policaji v Sredozemskem morju z enim očesom vedno gledati na »mladega rekrutac«.

O angleško-francoskem bloku zelo neprijazno pišejo nemški in italijanski listi. Proti osi Rim—Berlin je nastala nova os London—Pariz. Ta nova zveza, ki se je ustvarjala od zmage ljudske fronte v Franciji do danes, je sedaj že tako trdna, da je pričela z energičnimi ukrepi za ohranitev evropskega mira, katerega kalijo fašistični osvajaški pohodi. Sedaj se vidi, kako nevarno zunanjo politiko je vodila Francija pod Lavalom, ki je pustil Italiji v Sredozemlju in v Afriki proste roke. Nemški listi celo trdijo, da je sedaj vse črno, kar je bilo preje belo in da sta Anglija in Francija tesneje zvezani kot v svetovni vojni.

Vojna med Francijo in Nemčijo je neizogibna že prav kmalu — tako piše v angleških listih izgnani nemški pisatelj Emil Ludwig. Pravi, da v Nemčiji vsi odločujoči mislijo samo na to.

Ruskega generala Müllerja, ki je bil predsednik zveze bivših carskih vojakov, je v Parizu naenkrat zmanjkalo. Njegov tovariš v odboru te zveze general Skoblin ga je izvalil in ga nekemu prodal. Ali nemški, ali boljševiški tajni policiji, ali komu, še niso ugotovili.

Francov major Troncoso je šel v Francijo, da bi ukradel španski vladi dve podmornici, ki sta usidrani zaradi poplavi v francoskih pristaniščih. To se mu ni posrečilo. Troncoso in njegove pomagače so zaprli. Preiskava pa je osvetlila tudi nekatere atentate, ki so bili izvršeni zadnje mesece v južni Franciji. Troncoso in njegovi pajdaši so imeli od nekega nalog, da vznemirjajo južno Francijo in jo pred svetom predstavljajo kot deželo, kjer bo vsak hip izbruhnila boljševiška revolucija. Tako je že pred meseci pisal tudi ves nemški tisk.

Na Daljnem Vzhodu pred očmi vseh osvajajo kitajsko ozemlje Japonci. To osvajanje spremljajo najstrašnejše grozote sedanje vojne. Velešile se omejujejo le

Iz naših krajev

Celje. Predavanje tov. Kusterla o zavarovanju za starost, onemoglost in smrt je bilo zanimivo. Tisti, ki niso prišli, so gotovo potrebni obrazložitve, kajti ni vseeno, kako se ta zakon prilagodi delavskemu življenju. Za te in za vse članstvo je potrebna budna pazljivost, za vse naše gibanje pa boj za izboljšanje. — Naša skupina bo odslej začela z večernimi sestanki. Pripravljena je vrsta predavanj, ki tičejo vseh važnih zadev našega časa. Tudi predavatelji bodo dobri. Sestanki se bodo vršili vsako drugo sredo ob pol osmih. Prvi bo v sredo 6. oktobra. Vsi, ki smo prepričani, da smo potrebni prave, delavske izobrazbe in objektivno koristnega poročanja v vseh življenjskih zadevah, bomo storiili vse, da bodo ti sestanki čim lepši. KDM, prijatelji, člani, nameščenci in člani JSZ: Na predavanja!

Vrhovec. V naši popolnoma delavski vasi smo pretekli teden dobili od poštne direkcije prepotrebni pisemski nabiralnik. Izražamo hvalečnost, da so nas merodajni razumeli in nam ugodili. Prosili smo potom delavskih zastopnikov sami, da nabiralnik dobimo. To naj bo poveda-

na obrambo lastnih državljanov in na diplomatske grožnje, mimo katerih so Japonci pred 2 letoma brez nevarnosti zasedli ogromno in bogato Mandžurijo. Nemčija in Italija Japonsko seveda podpirata, pravilno računajoč, da bi v primeru utrditve Japoncev v severni Kitajski in v Mongoliji, še s hujšimi grožnjami in zahtevami lahko nastopali v Evropi kot doslej.

Japonci so začeli bombardirati z aviacijo vsakodnevno vsa večja kitajska mesta. Pravijo, da bodo to delali tako dolgo, dokler ne bodo Kitajci pripravljeni za — sporazum z njimi.

no zato, da si ne bo kak »merodajnik« ob priliki koval uspehov pri tako malenkostni zadevi.

Članom JSZ in bralcem »Delavske Pravice« sporočam, da sem odprl v novo-urejenih prostorih gostilno. Prepričajte se!

VIDMAR ANTON,

gostilna in trgovina — Vrbovec — Dobrova.

Ljubljana, »Zmaj«. Poročila se je v nedeljo 19. t. m. naša tovarišica Angela Zdešar. Odbor in člani ji žele obilo sreče in blagoslova!

Shodi in sestanki

Domžale. V nedeljo 3. oktobra bo v Domžalah v Društvenem domu članski sestanek ob pol 8. uri zjutraj. Obvezno za vse člane! Vabljeni so prav vsi, da se pogovorimo o starostnem zavarovanju in še o več drugih važnih stvareh, ki jih mora organiziran delavec vse vedeti. — Odbor.

Skofja Loka. Lesno delavstvo. V nedeljo 3. oktobra se bo vršil sestanek lesnega delavstva, na katerem se bodo obravnavale važne zadeve, tičejo se delavstva. Sestanek bo ob 9. uri dopoldne v gostilni »Plevna« in bo na sestanku prišel tudi centralni tajnik tov. Lombardo. Vabimo vse članstvo, kakor tudi vse one, ki želijo pristopiti v naše vrste, da se sestanka udeležijo.

Trbovlje. Članski sestanek strokovne skupine rudarjev JSZ se bo vršil v torek 5. oktobra ob 4 popoldne v prostorih JSZ na Vodah. Vse člane pozivamo, da se ga polnoštevilno udeležijo. Na dnevnem redu so važna strokovna vprašanja. Zato naj nihče ne manjka. — Odbor.

Naročaj Delavsko pravico!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Nove in oproščene vloge Din 149.000.000.—

so vsak čas in brez omejitve izplačljive

Za vse vloge jamči

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

Walter Briesley

Brezposelni

Mož je nekaj časa molčal, hud je bil sam nase, ker se je imel za neolikanega. Mrzlično si je belil glavo, kaj bi ji rekel, da je ne bi minila dobra volja in da bi ostala mirna.

»Če bo še prihodnjo nedeljo tako vroče, bi šli za ves dan na izlet, na priliko v Ambergoodške šume ali v Aldervasleyski park? Jestvin bi vzeli s sabo.«

»O, to pa to,« je vzkliknil Janko. »No, mama, ali pojdeš ti?«

Ivan je spreumel dečkovo vročo željo. »Da, pojdemo, pojdemo.« Silno veselje ga je prevzelo v dno duše. »Do takrat boš imela obleko že gotovo, in tudi jaz bom morda imel obleko.«

»Bolje bi bilo, da nisem kupila blaga za obleko,« je zamrmrala napol sama zase. Čutila je tišino, ki je nastala po njenih besedah. Ivan je pogledal v stran. Deček se je oziral zdaj na očeta zdaj na mater. V ženi je vzplamtela moč zaradi sramu nad njenim nelepim vedenjem in zaradi ljubezni, ko je opazila, kako so njene besede odjeknile v Ivanu in Janku. Razjasnilo se ji je čelo in spregovorila je v naglici:

»Da, šli bomo. Vzeli bomo s seboj kosilo in malico ter bomo ves dan potovali okrog. Ponoči se bomo lahko peljali preko Nessfield Hilla do Pirleya, ker stavi glavo, da bo Janko truden.« Nasmehnila se je dečku. Ta je takoj zlezal s svojega stola in stopil k materi. Objemal jo je z rokami ves vesel. Mož je vstal od mize. »Kar sedi, bom jaz vse pomil,« je dejal in je takoj jel pospravljati posodo.

Čez nekaj minut po šesti uri sta bila Ivan in Janko pripravljena za pot. Ivanka je bila v prvem nadstropju. Mož je v naglici ogrnil suknjič. Hotel je oditi, ne da bi žena opazila. Nekoliko je sumil, da se ni dala motiti, ko sta odhajala.

Zaklical je dečku.

»Pokliči mamo in ji povej, da midva greva.«

Janko je krenil proti stopnišču. »Midva greva, mama. Pa-pa!«

»Že prav. Pa-pa!«

»Ali ne bi šla ob tenbyskem občinskem travniku? Že dva tedna nisva bila tam.«

Zavila sta za hribom ob kapeli. Čim bliže sta bila kapeli, tem glasneje se je slišala iz nje pesem. Ko pa sta pustila kapelo z odprtimi okni in vrati za sabo, je pesem polagoma utihnila. Pravkar so se bile začele večernice. Janko se je hitro spomnil vsega; cerkvenih pesmi, pridiga, nabiranje darov in zopet pesmi. Nato so pevci na koro še zapeli, ljudstvo pa je drug za drugim odšlo iz cerkve, razen tistih, ki so čakali na molitveni sestanek. Potem so odhiteli iz cerkve mladi člani pevskega zbora. Bili so nekam preplašeni zaradi svečanega razpoloženja, ki je vladalo doli v kapeli. Sestanek se je začel. Pridigar je stopil z lece in se približal ljudem, ki so sedeli na stoli. Vprašal je: »Ali bi nas hotel kateri od bratov in sestrâ voditi v molitvi?« Tedaj je dvignilo na noge starega Humphreya. Nikomur drugemu še v sanjah ni prišlo na misel, da bi prvi naprej molil razen tega starčka. On je bil žarišče, okrog katerega se je na sestanku vse sukalo. Nihče ni žrtvoval toliko časa in denarja za ta sestanek, kakor prav on. Ivan bi bil lahko molil sam mesto njega, saj je vedno drdral iste molitvice, doslovno iste. Vedno je poudarjal, kako težko je združiti lastnosti pravega kristjana z lastnostmi, ki so potrebne za uspeh pri trgovini. Najrajši je navajal v svoji molitvi prisposobo iz biblije o kameli in šivankinem ušesu. Ta snov mu je bila najljubša. Najrajši je o njej razpravljaj. Govoril je o ponižnosti in trdni veri, kar vse vprek. Ivan se je večkrat spomnil starega Humphreya, kako se mu je nekoč zbledlo, ko je govoril o kameli in šivankinem ušesu. »Težje je,« je dejal, zatislil oči in svečano zmajeval s svojo debelo glavo, »kameli priti skozi koleno malika kakor bogatašu v nebeško kraljestvo.« Drugi člani, ki so bili navzoči pri sestanku, so čutili, da je napetost med poslušalci ponehala. Vsakdo se je trudoma vzdrževal, da ne bi zinil. Toda stariček je kar naprej besedil. Ni se zavedal, da govori napak. Le smisel je čutil za besedami, ki so mu goreče vrele iz ust kakor papigi.

Delavska pravica

Izhaja vsak četrtak popoldne, v slučaju praznika dan prej. Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22/1. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi, reklamacije in naročila na upravo: Miklošičeva c. 22/1. Oglasi po ceniku. Telefon 2245. Številka čebkovnega računa 14.900

Posamezna številka Din 1.—. Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 12.—, za pol leta Din 20.—, za celo leto Din 40.—, za inozemstvo stano mesečno Din 7.—

Urejuje in za uredništvo odgovarja Lombardo Peter. Izdaja za konzorcij Delavske Pravice. S. Žumer. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čet